

مصاحبه حیل المتین با مولوی
نذیر احمد سلامی:

| مصاحبه کننده: مرتضی رضایی |

فقدان رهبری آگاه، اندیشه‌ی جدایی دین از سیاست و دخالت بیگانه

مهمترین موانع بیداری اسلامی

اشاره:

مولوی نذیر احمد سلامی از شخصیت‌های برجسته در بین علمای اهل سنت ایران و از چهره‌های شناخته شده در کشور می‌باشد، از ویژگی‌های فکری ایشان برخوردار بودن از تفکر تقریبی است تا جایی که وی به همراه برخی از شخصیت‌ها مانند عبدالغنی عاشور، رحیم پورازغدی و عایشه المناعی به عنوان چهره‌های برتر تقریبی سال ۸۹ معرفی گردید. مولوی نذیر احمد علاوه بر نمایندگی مردم استان سیستان و بلوچستان در مجلس خبرگان رهبری و عضویت در شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، عضو هیئت علمی گروه فقه و حقوق حنفی دانشگاه مذاهب اسلامی و مدرس حوزه علمیه دارالعلوم زاهدان نیز می‌باشند. فرصتی دست داد تا لحظاتی را در خدمت ایشان باشیم و از نظرات استاد در رابطه با مسائل جهان اسلام به ویژه نهضت بیداری اسلامی منطقه بهره‌مند شویم

متن زیر حاصل این گفتگو است که تقدیم شما خوانندگان محترم می‌گردد.

- حبل المتین: با عرض سلام و خسته نباشید خدمت شما، از این که محبت فرمودید و فرصتی را در اختیار فصلنامه حبل المتین قرار دادید تا گفتگویی را با شما پیرامون بیداری اسلامی و شکل‌گیری حرکت‌های اسلامی در منطقه داشته باشیم، تشکر می‌کنیم. اگر اجازه بفرمایید با این سؤال شروع کنیم که تأثیر انقلاب اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره) در بیداری اسلامی منطقه و جهان اسلام را حضرت‌تعالی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

- سلامی: بسم الله الرحمن الرحيم؛ با عرض تشکر از شما و دست‌اندرکاران فصلنامه حبل المتین. باید توجه داشت که در رابطه با این سؤال اندیشه‌های مختلفی وجود دارد؛ بعضی می‌پذیرند که انقلاب اسلامی ایران و اندیشه‌های حضرت امام نقش داشته و برخی دیگر شاید نپذیرند، اما واقعیت هیچ وقت پنهان نمی‌ماند، باور ما این است که اگر انقلاب اسلامی در ایران پیروز نمی‌شد این بیداری در این برهه اتفاق نمی‌افتاد. ممکن است به خاطر روند بیداری و آزادی که در دنیای امروز علیه مستکبران و علیه استعمار حاکم در اندیشه و اذهان مردم وجود دارد و به خاطر تنفر از استبداد، ظلم و زور این بیداری به وجود می‌آمد ولی اگر انقلاب اسلامی ایران پیروز نمی‌شد و یا پیروزی‌اش به تأخیر می‌افتاد، این انقلابها نیز تحقق نمی‌یافت و یا با تأخیر صورت می‌گرفتند.

بنابراین در این تردیدی نیست که پیروزی انقلاب اسلامی ایران و به ثمر رسیدن اندیشه‌های امام انقلاب، در بیداری اسلامی در منطقه مؤثر بوده است.

- حبل المتین: روشنگرها و مواضع مقام معظم رهبری در رابطه با بیداری اسلامی تا چه اندازه در تقویت حرکت بیداری اسلامی و ایجاد انگیزه در ملت‌ها مؤثر بوده است؟

- سلامی: ما با توجه به مدتی که با بیانات و توصیه‌های ایشان آشنا هستیم معتقدیم که اگر اندیشمندان و متفکران در داخل و خارج کشور و در منطقه به این توصیه‌ها عمل کنند، قطعاً با وضعیتی که امروز مسلمانان بدان مواجه هستند، روبرو نبودیم؛ به عنوان مثال مقام معظم رهبری درباره‌ی وحدت و همبستگی اسلامی و در ارتباط با قضایای جهان اسلام توصیه‌های زیادی داشته‌اند و مواضع تحول‌آفرینی را نیز بیان داشته‌اند. بدون شک مواضع ایشان در تقویت حرکت بیداری اسلامی و شور و نشاط در ملت‌ها مؤثر بوده است، و امید است توجه و عنایت بیشتر را نیز به همراه داشته و باعث شود از مشکلات جهان اسلام در این خصوص کاسته شده و شاهد آن باشیم که حاکمیت قرآن در سایه وحدت بین این ملت‌ها

نیز طنین انداز شود.

- حبل‌المتین: با توجه به اینکه خیزش‌های بیداری اسلامی بر خلاف منافع استکبار جهانی صورت می‌گیرند، آنها برای مواجهه با بیداری اسلامی چه راهبردهایی را به کار می‌گیرند؟
- سلامی: در وهله‌ی اول آنها سعی خواهند کرد مهره‌هایی را که از دست داده‌اند، با جایگزینی همان تفکر وارد میدان کنند، اگر موفق شدند که به هدف رسیده‌اند اما اگر نتوانستند، تمام تلاش خود را وقف ایجاد اختلافات فرقه‌ای و مذهبی می‌کنند تا نگذارند مسلمانان هم‌دل، هم‌راز، متحد و منسجم شوند، اینگونه خیزش‌ها را به مسیر اصلی خود هدایت کنند و به نتیجه برسانند، هم‌چنین مشاهده می‌شود که این خیزش‌ها مردمی و مذهبی است زیرا از مساجد شروع شده‌اند، و اتفاقاً به جهت مذهبی و اسلامی بودن خیزش‌ها و قیام‌ها هست که هدف بعدی استکبار و غرب تخریب و کم رنگ کردن رنگ مذهبی این نمادهای مردم‌سالاری دینی است؛ چرا که اگر این نمادها محبوبیت خود را در نظر مردم از دست بدهند در آن صورت غرب به راحتی به اهداف خودش دست خواهد یافت و این امر را تجربه‌های تاریخی نشان داده است. لذا لازم است که امت اسلامی بیدار بوده و حساب شده حرکت نمایند و کسانی را که ایجاد اختلاف می‌کنند، خصوصاً اختلافات مذهبی را دامن می‌زنند، به گونه‌ای مطلوب به سمت و سوی صحیح هدایت و راهنمایی کنند.

- حبل‌المتین: نقش جوانان کشورهای اسلامی در ایجاد و تحقیق اهداف بیداری اسلامی را تبیین فرمایید؟

- سلامی: تقریباً از دهه‌ی چهارم قرن بیستم میلادی تا به الآن، ایام قابل توجهی برای امت اسلامی بوده و هست؛ به دلیل اینکه از این زمان به بعد انقلابی در جهان اسلام به وقوع پیوست که موجب آزادی بسیاری از کشورهای اسلامی از دست بیگانگان شد و در تمامی این انقلابها، بیشترین نقش عملی را جوانان داشته‌اند؛ هم در آزادی شبه جزیره هند و استقلال پاکستان، اندونزی، الجزایر، مراکش و هم لیبی. اگر به این انقلابها نگاه کنیم، می‌بینیم که بیشترین نقش، نقش قشر جوان بوده؛ صاحبان خرد و اندیشه نیز در عرصه هدایت و راهنمایی نقش داشتند ولی نقش عملی، نقش جوانان و دانشگاهیان بوده است. امروزه هم می‌بینیم که نقش نیروی جوان، بسیار برجسته است اما این نقش زمانی ثمربخش می‌شود که جوانان احساس وحدت داشته باشند؛ چرا که جوانی نیرویی است فعال که هر نهضتی سعی می‌کند از نیرو و احساسات جوانان به نفع خود استفاده کند. بنابراین اندیشمندان جهان اسلام و علما

اگر به این سمت و سو که جوانان را در مسیر درستی قرار بدهند، حرکت نکنند، به طور طبیعی نیروهای مختلف به سراغ آنها خواهند آمد و جوانان هم به خاطر اینکه دارای احساسات قوی هستند، بیشتر ممکن است شکار این گروه‌ها شده و منحرف شوند. از همین رو علما، روحانیون و اندیشمندان وظیفه دارند حرکت جوانان را به سمت و سوی صحیحی که به صلاح امت اسلامی باشد، سوق دهند و نگذارند نیروها و اندیشه‌های انحرافی از این قدرت بر خلاف مصالح و منافع جهان اسلام بهره‌برداری نمایند. اما در این خصوص تا زمانی که افکار و اندیشه‌ها و برنامه‌ی این قشر از افراد و نیروها که بر فکر و حرکت جوانان تأثیر گذارند و قصد دارند آنها را در مسیر درست هدایت کنند، هماهنگ نباشند، منفعتی در این باره تحصیل نخواهد شد. چرا که در بسیاری از موارد موازی کاریها تنها باعث از بین رفتن سرمایه قشر جوان جامعه و زمان شده است.

در همین راستا بنده پیشنهاد می‌کنم مؤسسه‌ای فرهنگی و علمی در میان جوامع

اسلامی برای برنامه‌ریزی و جهت دادن فعالیتهای فکری و جمعی جوانان تشکیل شود.

- حبل المتین: نقش علماء و روشنفکران جوامع اسلامی نسبت به آگاهسازی ملتها در حرکت بیداری

اسلامی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

- سلامی: در جنبشهای اسلامی معاصر و نیز خیزشهای این چند سال اخیر یا نقش علما و عنصر

روحانی خیلی برجسته بوده، یا در این نهضتها عنصر مذهب نقش بسزایی داشته و در برخی موارد کل نقش را دین و مذهب بر عهده داشته است. یکی از این جنبشها، همین انقلاب اسلامی ایران است، نقش عالمان دینی و رهبری شایسته آن کاملاً مبرهن است. اما نکته مهم در مورد این جنبشها اینجا است که متأسفانه بعد از اینکه جنبشها به پیروزی دست می‌یافتند و احساس آزادی می‌کردند، از نقش علما و روحانیون کاسته می‌شد. این امر بدین علت صورت می‌گرفت که علمایی که مهار انقلابها را در دست داشتند، معتقد بودند خیلی در سیاست نباید دخالت کنیم یا تفکر جدایی دین از سیاست در اندیشه‌ی آنها رسوخ می‌نمود. دلیل دیگر این است که عناصر غیر مذهبی با ترفندهایی که داشتند و با استمداد از قدرتهای شیطانی نگذاشتند علما و روحانیون وارد عمل بشوند و در میدان سیاست ایفای نقش کنند. به عنوان مثال در ایام شکل‌گیری نهضت آزادی پاکستان، علما در روند انقلاب نقش تعیین‌کننده‌ای داشتند اما پس از پیروزی، افراد لیبرالیسم و غرب‌زده با کمک استعمار و استکبار با شگردهای خاص خودشان این انقلاب را به نفع خود تصاحب و مصادره کردند. به عنوان مثال شعار انقلاب در اوایل شکل‌گیری

نهضت انقلابی در پاکستان، اسلام و حاکمیت قرآن بود و حرکت مسلمانان و عامه مردم بر اساس این شعار شکل گرفت و هنگامی که موج عظیمی به راه افتاد و انقلاب به پیروزی رسید، به دلیل عدم وجود رهبری آگاه و دینی، افراد دیگری، رهبری را به دست گرفته و سوار بر موج حضور مردم شدند. همین

وضعیت بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران در حال شکل‌گیری بود و گروه‌های زیادی سعی داشتند انقلاب را به نفع خود مصادره کنند، اما رهبری عالمانه و با کفایت حضرت امام خمینی (ره)، فرصت را برای آنها فراهم نکرد.

- حبل‌المتین: رسانه‌های غربی تلاش می‌کنند ریشه‌ی خیزش‌های مردمی در منطقه و مطالبات آنان را به مشکلات مادی و اقتصادی و یا آزادیهای سیاسی ارتباط دهند تا اسلام‌خواهی آنان، تحلیل شما در این خصوص چیست؟

- سلامی: طبیعی است که رسانه‌های غربی سعی‌شان بر این است که حرکت‌های اسلامی منطقه را کم‌رنگ جلوه دهند و یا با گذشت زمان از جوش و خروش آن بکاهند و قطعاً در این باره دست به تبلیغات گسترده می‌زنند تا وانمود سازند این حرکتها، اقداماتی موقتی و گذرا هستند تا یک جریان و قیام واقعی، نیاید فراموش کنیم که امت اسلامی در گذر زمان چه در گذشته‌ی دور و نزدیک شرایط بدتری را تجربه کرده اما این‌گونه جنبش‌های مردمی به وجود نیامده که این خود دلیلی بر تحلیل غلط این رسانه‌ها است و کاری از پیش نخواهند برد، چون دستشان برای مردم رو شده است.

- حبل‌المتین: بسیاری از تحلیل‌گران مسائل سیاسی یکی از مهم‌ترین نقاط ضعف بیداری اسلامی در این چند سال اخیر را عدم وجود رهبری جامع و واحد می‌دانند، با وجود چنین نقیصه‌ای ملت‌ها چگونه باید به وظایف خود عمل کنند؟

- سلامی: در این مطلب شکی وجود ندارد که خلأ رهبری وجود دارد و اساساً معتقدم که اگر این

نهضت‌ها به اهداف خود نرسند، در نتیجه‌ی فقدان رهبری خواهد بود. امت اسلامی هم موظف است با اتحاد و انسجام خود فضایی به وجود آورند تا از یک رهبر با کفایت و مقتدر تبعیت کنند ولی فکر نکنم عملاً چنین چیزی محقق گردد؛

به خاطر فقدان رهبری آگاه، اندیشه جدایی دین از سیاست هم چنین دخالت بیگانه که از موانع پیش روی بیداری اسلامی است و دشمنان برای جلوگیری از تحقق چنین آرمانی با سیاست تفرقه و اختلاف از هیچ تلاشی دریغ نخواهند کرد.

- حبل المتین: به نظر شما خطر انحراف حرکت بیداری اسلامی توسط گروه‌های افراطی تا چه میزان قابل پیش‌بینی است؟

- سلامی: من معتقدم گروه‌های افراطی نمی‌توانند نقش مؤثری بر عهده داشته باشند؛ چون این گروه‌ها از ملتها و یا اکثر کشورهای اسلامی طرد شده‌اند و دستشان رو شده است و هم چنین زمینه‌ی پذیرش این اندیشه‌های افراطی در امت اسلامی وجود ندارد. شاید در مدت کوتاه و در مقطع زمانی خاص بتوانند برای امت اسلامی مشکل ایجاد کنند ولی اینکه آنها به اهداف خود برسند، خیلی بعید به نظر می‌رسد.

- حبل المتین: در پایان اگر توصیه‌ای برای علما و اندیشمندان کشورهای اسلامی که در آنها بیداری اسلامی به وقوع پیوسته، دارید، بیان بفرمایید.

- سلامی: مهم‌ترین رسالتی که علما و اندیشمندان و قلم به دستان و آنهایی که به نوعی در جامعه تأثیرگذارند، دارند، این است که مواظب رخته‌هایی که دشمنان می‌توانند نفوذ پیدا کنند باشند. دشمن با هرگونه حربه و حیل‌های برای انحراف نهضتها وارد عمل می‌شود، این وظیفه‌ی علما و روشنفکران است که با برنامه‌ریزی و با فکر و اندیشه‌ی منظم هر مسیری را که احتمال حضور دشمن می‌رود و مصالح امت اسلامی را به خطر می‌اندازد، با قاطعیت ببندند، تا در جامعه اندیشه وحدت اقصاء جامعه سایه افکند.

- حبل المتین: جناب مولوی سلامی، از اینکه وقت گرانبهای خودتان را به فصلنامه حبل المتین اختصاص دادید، قدردانی می‌کنیم.

- سلامی: من هم از شما و فصلنامه حبل المتین تشکر می‌کنم که این وقت را در اختیار من قرار دادید.